

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії **Стрілецька Оксана Василівна**, 1981 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2005 році Міжрегіональну Академію управління персоналом за спеціальністю «Правознавство», працює суддею Богунського районного суду м. Житомира, м. Житомир, виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Державного податкового університету, Міністерства фінансів України, м. Ірпінь, від «01» липня 2024 року № 892, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –	Василя Топчія , доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України, директора навчально-наукового інституту права Державного податкового університету
Рецензентів –	Галини Дідківської , доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри кримінального права та процесу Державного податкового університету Ігоря Грицюка , кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри кримінального права та процесу Державного податкового університету
Офіційних опонентів –	Сергія Чернявського , доктора юридичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, проректора Національної академії внутрішніх справ Анатолія Кислого , доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України, директора Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом»,

на засіданні «27» серпня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» **Стрілецькій Оксані Василівні** на підставі публічного захисту дисертації «**Принцип змагальності в кримінальному процесі: стан, проблеми реалізації, перспективи вдосконалення**» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Державному податковому університеті,

Міністерства фінансів України, м. Ірпінь.

Науковий керівник доктор юридичних наук, доцент **Ігнатюк Олег Володимирович**, професор кафедри кримінального права та процесу Державного податкового університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, виконаного державною мовою, і є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, містить нові науково обґрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці і вирішенні теоретичних та правових проблем дослідження принципу змагальності в кримінальному процесі, що має істотне значення для галузі знань 08 «Право». Зокрема, уперше проведено комплексний аналіз генези розвитку законодавчої регламентації принципу змагальності в кримінальному процесі, з урахуванням та розмежуванням законодавчих актів Російської Імперії, СРСР та УРСР, які в різні історичні періоди діяли на українських територіях; виділено три періоди становлення принципу змагальності в кримінальному процесі на українських територіях: імперський період (початок XVIII ст. – 1917 рік), радянський період (1917 – 1991 роки) та новітній період (1991 рік – теперішній час) тощо.

За своїм змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами).

Здобувачка має 9 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України:

1. Стрілецька О. В. Реалізація принципу змагальності в апеляційній інстанції. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*, 2023. Том 34 (73). № 1. С. 92 – 99. URL: https://juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/1_2023/1_2023.pdf

2. Стрілецька О. В. Принцип змагальності в кримінальному процесі УРСР. *Економіка. Фінанси. Право*, 2024. № 2. С. 38-43. URL: <http://efp.in.ua/uk/journal-item/361>

3. Стрілецька О. В., Габрелян А. Ю. Реалізація принципу змагальності в ході проведення досудового розслідування. *Науковий вісник УжНУ. Серія «Право»*, 2024. Вип. 81. Ч. 3. С. 168-179. URL: <http://visnyk->

pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/301956/293987

4. Стрілецька О. В., Габрелян А. Ю. Реалізація принципу змагальності під час судового розгляду. *Аналітично-порівняльне правознавство*, 2024. Випуск 2. С. 719-731. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/04/121.pdf>

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України **Чернявський Сергій Сергійович**, проректор Національної академії внутрішніх справ, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. Принципи права як елемент права мають загальний і обов'язковий характер, ґрунтуються на верховенстві прав людини як найбільш важливого соціально значущого елементу правового регулювання суспільних відносин, формують механізм реалізації індивідуальних можливостей суб'єкта правовідносин у режимі єдності, рівності, принципової однаковості. Вони пов'язані між собою ієрархічно та функціонально й об'єднані в певний структурний підрозділ – інститут права, що є невід'ємним елементом системи права.

Виходячи з вищевикладеного, авторці бажано було б розкрити поняття та сутність принципів кримінального процесу, позаяк виходячи зі змісту усіх розділів дисертації саме вони є основоположним предметом дослідження.

2. У підрозділі 1.2. дисертації автором розглядається сутність та зміст принципу змагальності в кримінальному процесі.

Варто наголосити, що сьогодні, закріплення на законодавчому рівні принципу змагальності, викликало необхідність істотних змін у кримінальному судочинстві. Реформування правової системи було визначено законодавцем у пріоритетному напрямку визнання переваги загальнолюдських цінностей над державними інтересами. Думається, що при розгляді цього питання, зважаючи на реалії сьогодення, доцільно було б більше уваги приділити науковим доробкам вчених фахівців-практиків українського кримінального процесу.

3. На думку опонента, проблеми реалізації засади змагальності сторін у кримінальному процесі, в першу чергу, пов'язані із зовнішньою формою законодавчого закріплення способів реалізації обвинуваченням і захистом своїх функцій. Так, згідно ч. 1 ст. 93 КПК України збирання доказів здійснюється сторонами кримінального провадження, потерпілим, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, у порядку, передбаченому цим Кодексом. Тобто порядок збирання доказів для сторони обвинувачення і захисту визначається тільки КПК України, що є обов'язковою умовою їх допустимості (ст. 86 КПК України). При цьому законодавцем закріплено різні форми і методи (способи) процесуальної діяльності сторін кримінального провадження під час формування доказової бази.

Таким чином, потребує додаткового обґрунтування рівність (паритетність) сторін обвинувачення і захисту у процесуальних правах для здійснення своїх функцій у структурі змагальності, позаяк в самому

кримінальному процесуальному законі закладено підвалини процесуальної нерівності сторін під час реалізації окремих повноважень, зокрема щодо збирання та подання до суду доказів, відстоювання їх належності і допустимості.

4. У розділі 2 авторкою звернута увагу на участь захисника у проведенні окремих слідчих (розшукових) дій (с. 99, 107 та ін.). Водночас, незважаючи на значний науковий інтерес до реалізації засади змагальності у кримінальному процесі, на сьогодні однозначно невирішеними залишаються такі проблеми впровадження змагального судочинства, як практичні механізми забезпечення рівноправності сторін кримінального провадження під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Зокрема, на практиці лише окремі адвокати мають допуск до державної таємниці. Чинними актами законодавства, які регулюють діяльність адвокатів та використання ними відомостей, що становлять той чи інший вид таємниці, не передбачено права адвоката на відповідну інформацію та не визначено порядку доступу адвоката до неї. У п. 3 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» зазначено, що під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право ознайомлюватися на підприємствах, установах і організаціях з необхідними для адвокатської діяльності документами та матеріалами, крім тих, що містять інформацію з обмеженим доступом, до якої законом віднесено конфіденційну, службову і таємну інформацію (ст. 21 Закону України «Про інформацію»).

Таким чином, відсутність у захисника повного доступу до матеріалів негласних слідчих (розшукових) дій обґрунтовано дає підстави ставити під сумнів наявність реальної змагальності сторін у кримінальному провадженні, в якому в якості доказів стороною обвинувачення використовуються зазначені матеріали. Неможливість здійснення оцінки законності проведення негласних слідчих (розшукових) дій, тобто дотримання уповноваженим органом усіх вимог і процедур, передбачених чинним законодавством, значно ускладнює підготовку адвокатом якісної правової позиції щодо тих чи інших фактів, на які посилається сторона обвинувачення.

5. Практичне значення одержаних результатів необхідно підкріплювати відповідними актами впровадження, зокрема у законотворчій діяльності, діяльності державних органів, наприклад акт впровадження Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності, освітньому процесі – для підготовки підручників, курсів лекцій, навчальних і практичних посібників, методичних рекомендацій, тестових завдань і дидактичних матеріалів з курсу кримінального процесу.

Також, висновки як дисертаційного дослідження підтверджувати не тільки якісними, але й кількісними показниками здобутих результатів, обґрунтувати достовірність і висловити рекомендації щодо їх використання у практичній діяльності правоохоронних органів.

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України **Кислий Анатолій Михайлович**, директор Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого Приватного

акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. Робота виглядала б дещо змістовнішою за умови, що при проведенні аналізу зарубіжного досвіду законодавчого закріплення змагальності було б використано досвід не тільки США, Англії та країн ЄС, а також групи пострадянських країн, до якої входить Україна. Грунтовний аналіз особливостей реалізації принципу змагальності в кримінальному процесі пострадянських країн значно посилив би висновки і дав би змогу отримати додаткові дані, спрямовані на покращення змагальних засад в кримінальному процесі України.

2. Заслуговує на увагу висновок дисертанта про необхідність винесення питання забезпечення реальної змагальності в кримінальному судочинстві до спеціальної ухвали Пленуму Верховного Суду. Автор відзначає, що даний документ має висвітлити проблематику тлумачення норм, що впливають на реалізацію змагальності процесу в повсякденній практиці судів. Разом із тим, висновки автора були б більш обґрунтованими, якби Стрілецька О.В. запропонувала власне бачення такого «роз'яснення» з його відображенням в додатках.

3. Дисертаційна робота суттєво виграла б, якби автор дослідив окремі аспекти підвищення рівня змагальності в кримінальному процесі через призму використання технологій штучного інтелекту. Зокрема, було б корисно проаналізувати, як ШІ може сприяти змагальності під час судового розгляду справи. Включення такого аналізу дало б змогу не тільки розширити теоретичну базу дослідження, а й запропонувати конкретні практичні рекомендації щодо впровадження ШІ в судову систему. Це могло б стати значущим внеском у розвиток кримінального процесу, орієнтованого на високі стандарти правосуддя та захист прав учасників процесу.

Рецензент – доктор юридичних наук, професор **Дідківська Галина Василівна**, завідувач кафедри кримінального права та процесу Державного податкового університету, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У підрозділі 1.1. дисертаційного дослідження «Історія становлення принципу змагальності в кримінальному процесі» дисертант багато уваги приділяє розвитку інституту змагальності на українських територіях під час їх входження до Російської Імперії. Проте дослідження було б більш повним, якщо автор приділив увагу інституту змагальності на тих українських територіях, які входили в різні часи до складу Великого князівства Литовського, Речі Посполитої та Австро-Угорщини.

2. У підрозділі 1.2. дисертаційного дослідження «Сутність та зміст принципу змагальності в кримінальному процесі» дисертантом багато уваги присвячено розкриттю змісту елементів принципу змагальності та природі змагальності загалом. На моє переконання, варто було присвятити більше уваги понятійно-категоріальному апарату та охарактеризувати різні доктринальні підходи до розуміння принципу змагальності.

3. Дисертація значно б виграла, якби в ній, у контексті написання

підрозділу 1.3. «Зарубіжний досвід законодавчого закріплення змагальності» підсумкові результати аналізу практичної реалізації принципу змагальності сторін (в розрізі всіх наведених країн) були представлені в табличному варіанті, з формулюванням конкретних пропозицій для України. Застосування інфографіки при висвітленні цього підрозділу полегшало би сприйняття матеріалу дослідження, а сама робота стала більш презентабельною.

4. Дисертація значно б виграла, якби в ній були окреслені особливості реалізації принципу змагальності в касаційній інстанції.

Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент **Грицюк Ігор Васильович**, доцент кафедри кримінального права та процесу Державного податкового університету, надав позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Підрозділ 1.3. «Зарубіжний досвід законодавчого закріплення змагальності» за своєю суттю і змістом доцільно перенести до третього розділу роботи. Це зумовлено тим, що в даному підпункті вносяться конкретні пропозиції щодо поліпшення реалізації принципу змагальності в кримінальному процесі України, що ґрунтуються на вивченні та аналізі зарубіжного досвіду. Включення цього матеріалу в перший розділ дисертації, присвячений «Методології принципу змагальності...», видається логічно необґрунтованим. Перший розділ спрямований на виклад методологічних засад дослідження, що включають у себе мету, завдання, загальні підходи, положення тощо до вивчення проблеми. Однак, конкретні пропозиції належать до категорії практичних рекомендацій і прогнозів, що є предметом дослідження третього розділу роботи, присвяченого «Перспективам вдосконалення реалізації принципу змагальності...». Перенесення підрозділу 1.3. дало б змогу послідовніше і логічніше вибудувати структуру дисертації, забезпечуючи чіткий поділ методологічних засад дослідження і практичних рекомендацій. Це, зі свого боку, підвищило б наукову цінність роботи, оскільки презентувалося б дослідження як цілісний і системний розгляд проблеми з чітким виокремленням теоретичних і практичних аспектів.

2. З незрозумілих причин фактично не дослідженими залишились питання реалізації принципу змагальності під час підготовчого провадження, виконання вироку, касаційного провадження, провадження у Верховному Суді та провадження за нововиявленими обставинами. Як видається, вивчення зазначених питань дало б можливість більш повно та більш чітко вивчити задекларовану у назві дисертації тему дослідження.

3. На думку рецензента, дисертант не приділив достатньо уваги змісту принципу змагальності з огляду на наявну з цього питання розгалужену практику Європейського суду з прав людини. Робота, як на мене, в цьому разі була б більш інформативною.

4. На думку рецензента, дисертанту доцільно було б звернути увагу на співвідношення перспектив вдосконалення реалізації принципу змагальності в кримінальному процесі з умовами воєнного стану та формувати свої пропозиції враховуючи реалії сьогодення.

5. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього повинна бути спрямована основна увага дисертанта, оскільки предмет дослідження визначає тему дисертації, яка зазначена на титульному аркуші як її назва. Тобто, визначення предмета дослідження (с. 7 дисертації), повинно відповідати назві дисертації.

Голова ради – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України **Топчій Василь Васильович**, директор навчально-наукового інституту права Державного податкового університету, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 (п'ять) членів ради,

«Проти» НЕНДЕ членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Оксані Стрілецькій** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Василь ТОПЧІЙ

(підпис)

Державний податковий університет	
Підпис <u>Василь</u>	засвідчую:
<u>Топчій</u>	Учений секретар
<u>Дещет</u>	<u>Олександр Сидоренко</u>
« 24 » 08	2024 р.